

འབྲུག་ལུ་ ཀུན་ལྷབ་གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་གི་ གནས་སྐབས། (State of UHC: Bhutan)

འོག་གི་གནད་དོན་འདི་ཚུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༧ གི་སྤྱི་ལོ་ལྷོ་ལོ་ལྷོ་ཚེས་ལུ་
འབྲུག་ལུ་ཡོད་པའི་ ཉེན་ཁམས་ཀྱི་མི་སྡེ་ནང་ལས་ རོ་ཚབ་མེད་པ་གཅིག་
ལར་ གོ་སྐབས་བྱུང་སྟེ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ལག་ཚུ་ཨིན།

ག་ཅི་འབད་དགོ་པ་འདུག་གོ?

(What needs to be done?)

- གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་གི་སྐོར་ལས་ མི་མང་ལུ་ བརྒྱུན་འབྲེལ་འབབ་དང་ཤོ་མཚུངས་ཡོད་པ་
བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ གནས་ལམ་བཟོ་གི་ཉེན་ཁམས་ཀྱི་འདི་གིས་ མི་སྡེ་ལས་ཚོགས་དང་གཅིག་
ལར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ་པ་འདུག།
- མི་སྡེ་ལས་ཚོགས་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚུན་ཁར་སྤྱི་དབྱུག་བརྩམ་ནི་ དང་ གོ་སྐབས་
བཟོ་དགོ་པའི་མི་སྡེ་ནང་ལུ་འབོ་དགོ་པ་འདུག།
- གནད་བ་འབྱུང་ནི་གི་རིམ་པ་ཚུ་ མ་གྲོགས་སུ་ཅིག་སྤོང་འབད་དགོ་པ་འདུག།
- སྤྱི་བཟང་མི་མང་ལུ་གོ་བརྒྱུ་སྤོང་ཉེ་མཚན་མ་མ་གཅིག་མི་དང་ གཞན་མི་རྩེ་ལར་
བཟོ་བཞག་ནི་གི་ཉེན་ཁམས་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་ གཞན་དོ་བཟུ་ནི་ལས་ མར་མཐའ་འབད་དགོ་པ་
མ་ཚང་ གསོ་བའི་ལས་བྱེད་པ་གི་སྤྱི་དབྱུག་ལམ་ལུ་གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་གི་དོན་ལུ་
སྤྱི་དབྱུག་གི་གནས་ཚུན་ཁར་འདུག།
- མི་དོ་རྒྱུ་གི་རང་དབང་དང་གསལ་བ་ འདི་གི་ནང་ལས་ཡང་ རྒྱུ་འབྲེལ་ཨེ་ཆུ་ཨེ་འཛིན་ཐོབ་
མི་ཚུ་གི་ རང་དབང་དང་གསལ་བ་ ཉེན་སྲོལ་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ སྤྱི་དབྱུག་དང་སྤྱོད་
ལས་ཚུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ་པ་འདུག།
- ཞབས་ཏོག་ཚུ་གི་ཐང་ལར་ མི་ཚུ་གིས་ བསམ་འཆར་ཚུ་སྤྲོད་གསལ་མེད་པར་ བཞོན་ཚུགས་པའི་གོ་
སྐབས་ཡོད་པ་ རེས་བརྩན་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ མི་སྡེ་ལས་ཚོགས་གྲུ་ལ་ལར་གཏོགས་བཟུག་སྟེ་
སྤྱོད་ལུ་མ་ཕོག་པའི་བརྒྱུད་འབྲེལ་བཟུགས་ནི་བརྩམ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པ་
འདུག།
- སྤྱི་ཚུན་འཕྲོད་བསྐྱེད་དང་ ལུས་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་དབྱུག་བཅོས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ དཔེར་ན་ བརྩན་
དབྱེད་དང་སྤྱི་དབྱུག་བཅོས་ དེ་ལས་ བསྐྱབ་སྤྱོད་བརྩམ་ མི་སྡེ་ནང་ལུ་རང་གཞི་བཟུགས་འབད་དེ་
ག་དེ་དབྱུག་ རྒྱལ་འཇམ་ཏོང་ཏོང་ཐོབ་ཚུགས་པ་སྤྱི་དབྱུག་གི་དོན་ལུ་འདུག།
- སེམས་ལམས་འཕྲོད་བསྐྱེད་གྱི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ་པ་འདུག།

ག་ཅི་འབད་དགོ་པ་འདུག་གོ? (UHC Context)

- འབྲུག་ལུ་ ཀུན་ལྷབ་གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་གི་ཐང་ལར་ གཞུང་འབྲེལ་སྤྱི་དབྱུག་དང་ ཡིག་ཚུ་ག་ནི་ཡང་མེད་ཅུང་ གསོ་བའི་ཞབས་
ཏོག་རིན་མེད་སྤོང་པ་འབྱུང་དགོ་པ་འབད་ ཚུ་ཁྲིམས་ཚེན་མོ་ནང་ལུ་རང་ ཚུ་ཁྲིམས་ཚེན་མོ་ནང་ལུ་རང་འཁོད་དེ་ཡོད་པའི་སྐབས་ གསོ་བའི་
ཞབས་ཏོག་ཚུ་ མི་སེར་ཆ་མཉམ་ལུ་ རིན་མེད་སྤོང་པ་སྤྱི་དབྱུག་དགོ་པ་འབད་ཡོད།
- ཞབས་ཏོག་གི་གནས་ཚུན་ཁར་མཐའ་ཅིག་ ཡོད་པ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ གསོ་བའི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ ཀུན་སྤྱོད་རྩམ་བཞག་གི་
གནས་དགོ་པ་སྤྱོད་ཡོད།
- མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་རིམ་འདི་ལྷན་ཟེར་ཅིག་ག་ནི་ཡང་མེད་ཅུང་ མི་སྡེ་ལས་ཚོགས་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ གཞུང་ལས་ སྤྱན་ཚུ་ བཞོ་བཀུམ་
འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ཐོབ་ཅུག། འབྲུག་ལུ་ ཀུན་ལྷབ་གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་དོན་ལུ་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་གཞི་བཞོན་བཟོ་ནི་དང་ མི་སྡེ་
ལས་ཚོགས་ཚུ་ཡང་ བཅའ་མར་གཏོགས་བཟུག་ཅུག།

རྒྱུ་ལར་ལུས་མི་ཚུ་ལུ་ རོ་ཚབ་མེད་པའི་ནང་གཏོང་ལེན།

(Challenges facing those who risk being left behind)

- ཆར་གི་གནད་དོན་འདི་ ཚ་གྲུང་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན་ཅུང་ འབྲུག་ལུ་ སེམས་ལམས་འཕྲོད་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཏོག་དང་
འདི་གི་ནང་ལས་ཡང་ ཆར་ལུ་ཡང་ཤོར་ཐུབ་པའི་སྐབས་ལུ་ སྤྱན་བཅོས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་འདི་ གནས་མེད་པའི་མེད་ཅུང་སྤྱི་དབྱུག་ལས་བརྒྱུ་
མིན་འདུག། ཞབས་ཏོག་ལ་ལུ་ཅིག་ རྒྱ་གར་ལུ་ རྒྱ་གར་ལུ་ཡོད་ཅུང་ མང་ཤོས་ཅིག་གིས་རང་ འགོ་སོང་བཟང་མི་ཚུགས་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།
- མི་སྡེ་ནང་ལུ་ མཚན་མ་མ་གཅིག་མི་དང་གཞན་མི་ཚུ་ལུ་ གཞན་དོ་བཟུ་མི་དང་ རྒྱུ་སྤྱོད་འབད་མི་ དེ་ལས་ བརྩམ་བཅོས་འབད་མི་
དང་བར་བཅོང་མི་ཚུ་དེ་སྤྱོད་པའི་ཡོད་པའི་སྐབས་ ཁོང་ཆ་ལྷན་ལུ་ སེམས་ཀྱི་ནད་གཞི་ཚུ་ཐོབ་དེ་ཡོད་པའི་མ་ཚང་ ལ་ལུ་ཅིག་ རང་སྤོང་པའི་
བཅའ་དགོ་པའི་དུང་ལ་གྲུ་ཡང་ རྒྱུ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།
- ཨམ་སྤུ་ཚུ་ལུ་ དམིགས་གསལ་གྱིས་ ལུས་འབྲེལ་ལས་སྤོང་བའི་ནད་གཞི་གི་ཐང་ལར་ སྤྱན་བཅོས་འབད་དགོ་པ་ཅིན་ ཁོང་དང་ཆ་
འབྲེལ་བ་འཐབ་མི་ཚུ་འཚོལ་དགོ་པ་སྤྱོད་པའི་སྤོང་མི་འདི་གིས་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་ལེན་ནི་དང་ བར་ཆད་འབྲུང་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།
- ཁྲིམས་དང་མ་འཁྲིལ་བར་ལུ་འབད་མི་སྤེ་ཚུ་ལ་ལུ་ཅིག་ བད་འབྲུན་པའི་ཚ་གྲུང་གིས་ ཨིབ་སྤྱོད་དེ་ཡོད་པའི་མ་ཚང་ གསོ་བའི་གྲོགས་རམ་
ཚུ་ཡང་ མ་ལེན་པར་སྤྱོད་དེ་ཡོད་པའི་ཨིན་མས། ལ་ལུ་ཅིག་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་གི་དོན་ལུ་འགྲོ་རུང་རང་ རོ་ཚབ་བཟུག་ནི་འདི་གིས་ འོག་
སྤྱན་བཅོས་འབད་བར་ འོང་མི་བཏུབ་དེ་ཡོད་པའི་སྤོང་མས།

འབྲུག་ལུ་ ཀུན་ཁྱབ་གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་གི་ གནས་སྐབས། (State of UHC: Bhutan)

ཁྲིམ་བུ་རྒྱ་མཚོ་ལུ་ རྒྱ་འབྲུག་ཡེ་ཤེས་ལེ་ཡོད་མི་དང་ ཆང་དང་སྤྱོད་ཆས་ལུ་ཆར་ཅིག་ལུགས་
ཐལ་ཏེ་དྲག་མི་ དེ་ལས་ མཚན་མ་མ་གཅིག་མི་དང་ སྤྱོད་ཆོད་གི་ལཱ་འབད་མི་བཟུམ་གྱི་ ཉེན་ལ་
ཅན་གྱི་ཕྱོད་ཆོད་ལས་ རོ་ཆོབ་ཚུ་གིས་ བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་ཡོད།

ག་ཅི་འགྲོ་བཏུབ་པས།

(What is working)

- 1) མི་སེར་ཆམ་ཉམ་ལུ་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ རིན་མེད་སྤོང་པ་ཡིན་མ་མ་ཚད་ ཀུན་སྤྱོད་རྣམ་གཞག་
དང་གཅིག་ཁར་ གནས་ཚད་ཉུང་མཐའ་བཞག་དགོས་ཡོད་ཡོད།
- 2) གསོ་བའི་ལྷན་ཁག་གིས་ ཉེན་ལ་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚན་ནང་ལས་རོ་ཆོབ་ཚུ་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་གཞི་བཀོད་
བཟོ་དོམ་དཔེ་སྤོང་པ་ལས་བཤད་ནི་གི་དོན་ལུ་འབོ་ཞེན་ལས་ ཁོང་གི་བསམ་འཆར་ཚུ་ལེན་ལུགས་
3) ས་སྤོང་ནང་ལུ་ཆོས་གསལ་འབད་མི་ཚུ་གིས་
ཞབས་ཏོག་ལེན་ནི་གི་དོན་ལུ་བཀའ་དགོས་པའི་འབྲི་ཤོག་ཚུ་བཀའ་སྟེ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི།

ནད་གཞི་ཀོ་མི་ཎ་ནའིན་འིན་གྱིས་བྱེམ།

(The impact of COVID-19)

- 1) རྒྱ་གཞི་ཀོ་མི་ཎ་ནའིན་འིན་གྱིས་ མི་ཚུ་གཅིག་ཁར་འབག་འོང་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་ མེས་ལས་འཕྲོད་བསྟེན་
གྱི་ཐད་ཁར་ ལྷབས་མ་བཤེས་རྒྱུ་ཆར་ཅིག་རང་འདི་མ་བྱུང་པས། འདི་གུ་ གཞུང་གིས་ དུས་ཡུན་གྲུབ་ཀྱི་ཅིག་
གི་ནང་ལུ་རང་ མི་སྤོང་ལུ་ཡུད་པ་ཅིག་ཆམ་ཉམ་ལུ་ སྤྱོད་ཆོད་ཚུ་ཆར་ཏེ་ཡོད། ཡིན་ཅུང་ རྒྱུ་ལས་འདི་གིས་
གསོ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ བརྒྱུད་བཟུགས་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་ གཞུང་གིས་ མི་མང་གསོ་བའི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་
འབྲེལ་བའི་གོ་བཅུ་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་རང་སྤེལ་ཏེ་ཡོད་ཅུང་ མི་ཚུ་གིས་ དེ་ཅིག་རང་ རོ་ཆོབ་འབད་མ་བཏུབ་ཡིན།
- 2) རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚན་སྤོང་བསྐྱེད་མི་འདི་གིས་ ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཞབས་ཏོག་ལེན་དགོ་མི་དང་ འདི་གི་ནང་ལས་ཡང་
ཆང་ དང་སྤྱོད་ཆས་ཀྱི་སྤྱོད་ཆོད་ལས་འབད་མི་ཚུ་ ཞབས་ཏོག་ཚུ་མ་ཐོབ་པར་ ལཱ་ཁག་རང་བཏང་ཡི།
- 3) གཞུང་འབྲེལ་དུ་རོ་ཆོབ་འོང་པའི་ཆོགས་པ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་སྤོང་གི་དོན་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ འཕྲོ་མཐུན་དེ་རང་
དུས་ཚོད་ལུ་ཐོབ་སྟེ་ཡོད་ཅུང་ འདི་བཟུམ་གྱི་ཆོགས་པ་མེན་མི་ཚུ་གིས་ རྒྱབ་སྐྱོར་དེ་སྤོང་པ་མ་ཚུགས་པས།

ལེགས་བཅོས་འབད་དགོཔ་ག་ཅི་རང་འདུག? (What needs to be improved)

- 1) སྤྱོད་ཆོད་ལས་འབད་བར་འོང་ནི་ནང་ མེས་ལས་ལུགས་འབྲིན་ནི་གི་དོན་ལུ་ གཞན་དོ་བཟུ་ནི་དང་དམའ་ཕབ་འབད་ནི་ཚུ་ གསོ་བའི་ལས་ལུགས་
ནང་ལས་རང་ ཚུ་མེད་བཏང་དགོས་འདུག།
- 2) མེས་ལས་ལུགས་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་དགོཔ་ཡོད་པའི་ཁར་ ཞབས་ཏོག་ཚུ་ཡང་ ཉེན་ལ་བྱུང་སྤོང་མི་ཚུ་དང་
འབྲེལ་ཏེ་ མ་འདྲམ་འབད་རང་འོང་དགོས་འདུག།
- 3) རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ད་རེས་ ཆང་དང་སྤྱོད་ཆས་ལུ་ ལང་ཤོར་ཐལ་མི་ཚུ་ལུ་སྤྱོད་ཆོད་ལས་འབད་ནི་གི་ཞབས་ཏོག་ དེ་ཅིག་རང་མེད་པ་ལས་
འདི་བཟུམ་གྱི་སྤྱོད་ཆོད་ལས་ཞབས་ཏོག་ལུ་ དེ་རུང་རང་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དགོས་འདུག། ཕྱི་རྒྱལ་ལས་མར་ ཞབས་ཏོག་ཚུ་ཡོད་ཅུང་
ཞབས་ཏོག་ལེན་ཚུགས་ནི་གི་དོན་ལུ་ བསྐྱེད་འདེན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་འབད་དགོས་འདུག།
- 4) མོ་སྤྱོད་འབད་སྤྱིམ་རུང་ མཚན་མ་མ་གཅིག་ལས་སྤོང་པ་ཡོད་མི་དང་ ཡེས་སྤོང་འབད་སྤྱིམ་རུང་ མཚན་ལུགས་མོ་སྤྱོད་འབད་མི་གི་སྤོང་པ་
མཐུན་རྒྱུ་དང་ཞབས་ཏོག་ དེ་ལས་ ཡིག་ཚད་སྤྱོད་ཏེ་རང་ ལས་ལུགས་ཀྱིས་འབད་ རོ་ཆོབ་འབད་དགོས་འདུག།
- 5) ཉེན་ལ་ཡོད་མི་ཚུ་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་གཞི་བཀོད་བཟོ་དོམ་དཔེ་སྤོང་པ་ལས་འབྲི་སྟེ་ཡོད་ཅུང་ མི་སྤོང་ལས་ཚོགས་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སྤོང་པ་དང་
འཆར་གཞི་ཚུ་བཟུམ་པའི་སྤོང་པ་ལུ་ ད་རེས་ཡང་ བཅའ་མར་གཏོགས་བཟུགས་ནི་མིན་འདུག། བཅའ་མར་གཏོགས་བཟུགས་དུ་
ཁོང་གི་སྤོང་པ་ལུ་ ཆད་ཅིག་རང་ མི་བཞག་དོམ་དཔེ་ཡིན་མེས།
- 6) གཞུང་དང་མི་སྤོང་གི་བར་ན་དང་ འདི་གི་ནང་ལས་ཡང་ ལཱ་ཁར་བཏོན་བཞག་ནི་གི་ཉེན་ལ་སྤོང་པ་སྤོང་པ་ཡོད་མི་ཚུ་གི་བར་ན་ལུ་
སྤོང་པ་ཚུ་འོང་དགོས་འདུག།

ལ་གསལ་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷག་བསམ་དང་གཅིག་ཁར་ འབྲེལ་བ་འབབ་གནད་།
lhaksambhutan@gmail.com or wangdadorjil@gmail.com